

A k . . . -i főszolgabíró koponyájában született meg az első mentőgondolat, de az igazság kedvéért meg kell állapítani azt is, hogy nagyban segített a r . . . -i jegyzőnek a felesége is.

De kezdjük az esetet az elején. Egy szép napon részletügynök állított be a r . . . -i jegyzői lakba és rövid kapacitáláa árán rávette a jegyzőnére arra, hogy egy fényképezőgépet vásároljon. Néhány napig nagy volt az öröm jegyzőéknél, de csakhamar a kamrába került a gép a többi hasznavehetetlen tárgy közé. A jegyzőné ugyanis nem értett a fényképezéshez, ezenkívül a gép maga is nagyon primitív szerkezet volt és a felvételek sehogy sem sikerültek. A részleteket azonban fizetni kellett és ez nagyon kellemetlen volt. Csakhogy a jegyzőné önagsága okos asszony és csakhamar kieszelte a módját annak, hogyan fizettesse meg a részleteket a falu népével. Tervét elmondotta a főszolgabírónak is és néhány nap múlva szigorú hivatalos írás érkezett a jegyzőhöz, – *az útlevelekhez és munkakönyvekhez fénykép mellékelendő . . .*

És másnap beállított a jegyzői irodába az Onuc Péter, a Zsurca Nicolae, a Balec Gracsun . . . „Domnu notar, rosszul megy a dolgom, nincs keresetem, a gyermekek éheznek, az asszony sír. Gondoltam, csak elmegyek Petrozsényre, ott mindig lehet keresni . . . Legyen szíves, domnu notar és adjon munkakönyvet.” A jegyző mosolygott, íme, itt az első áldozat, lesz öröme az asszonynak. „Hát Pétre barátom, elhozta a koronát a munkakönyvért?” „Elhozta uram, pedig hej, de nehezen szedtem össze . . .” „Csakhogy az nem elég, fénykép is kell.” „Fénykép? aztán milyen fénykép kell?” „Hát a te fényképed.” „Az én fényképem? tréfál a domnu notar, hát ki fényképezne le engem?” „Sajnálom, barátom, de fénykép nélkül nincs munkakönyv, ez az új rend.” És a szegény ember busán tántorgott ki a jegyzői irodából, leült a ház előtti padra, a többi szegény ember mellé és elpanaszolta az esetet. „*Hogy fotográfia kell a munkakönyvhöz, olyan fotográfia, amelyiken én vagyok. Hát honnan vegyek én olyan fotográfiát? hét van-e a világon olyan fotográfia?*” És a tépelődő emberek száma egyre gyarapodott a kis padka körül. Honnan vegyenek olyan fotográfiát, amelyen az ő képük van? Hát olyan is van a világon? Hát ki az ördög csinál fotográfiát az olyan szegény emberekről, amilyenek ők? Bent a városban, az üveges kirakatban, láttak fényképeket, de azok csupa úri dáma, csupa un ficsúr képei.

Amikor a búsulók tömege már nagyra nőtt, odatetődött a jegyzőék szolgája is. „*Ostobák vagytok, jó emberek, hiszen nem olyan nagy dolog az egész, menjetek el a donna notaressethoz és kérjétek meg, ő majd csinál nektek fájna fotográfiákat.*” A szegény emberek nagy félénken kerültek a konyha felé és hosszas tanakodás után beállított egy küldöttség. A jegyzőné szigorú arccal fogadta őket és rövid könyörgésük után hajlandónak nyilatkozott a fényképezésre, csekély öt koronák fejében. Azért az sem volt nagy baj, hogyha valamelyik csak két-három koronát tudott összehozni, – elvégre a szükség törvényt bont.

Hetekig fényképezett a jegyzőné és a részletek szépen gyűltek. A szegény emberek ugyan gyalázatosan rossz képeket kaptak, de azért meg voltak elégedve. Elvégre a jegyző ezek alapján kiállította a munkakönyveket és ez volt a fődolog. Sőt a, rossz képeknek volt egy jó oldaluk is, A jegyző úr ugyanis néha elcserélte a képeket, az Onuc Péter képe helyébe a Zsurca Nicolae-ét, vagy a Balec Gracsunét ragasztotta, de ez nem volt baj. A képek oly egyformán rosszak voltak, hogy az ilyen kis elcserélések számba sem jöttek . . .

A dzsungel meséiből

Első pillanatra talán szokatlannak fog tetszeni, – mesék egy szociálpolitikai folyóiratban, – de ez a szokatlanság még semmit sem mond. Elsősorban is ezeket a meséket maga az élet mondja el, másodsorban pedig ezek a mesék megrajzolják annak az alapzatnak hű képét, amelyre majdan a magyar szociálpolitika, palotáját kell építeni. Az építkezésnél pedig elsőrendű fontosságú az alapzat ismerete, inert csak ennek alapján állapíthatjuk meg, vajjon érdemes-e a, régi alapzatra építeni és ha igen, úgy mekkora az alapzat teherbíró-képessége. Milyen méretű lehet az új épület. Ezzel a kérdéssel foglalkoznak kis meséink és az ne zavarjon senkit sem, hogy a címek alatt közöljük azoknak az akta-knak a számaikat, amelyekből meséink bizonyítékait merítettük . . .

I. A nyomorúság fényképeiből.

Kőrösbányai főszolgabírótság 2586/1909.

A Fehérkörös felső völgyében, Hunyadmegyének hajdani zarándi részében a nép nyomorúsága talán még a bihari nép nyomorúságánál is nagyobb. Amikor a „nemzetfentartó” urak végleg elkártyázták és ellített birtokaikat, előbb még leborotvázták a hegyoldalakat, kivágták az összes erdőket és csak azután vonultak be a hivatalosobákba „közigazgatni.” Ma már napijárásokra csupa kopár, sziklás, vad omladék a sok csupas hegyoldal, amelyekről a vadvizek mosnak le valóságos iszaptengereket. Az utolsó erdőt most irtja ki a lengyel Lubomirszky herceg, – azaz pardon, – még József főhercegnek is van a vidéken egy óriás vadászterülete, ahonnan a vaddisznók járnak át a koldus román paraszt tengeriföldjére. A vaddisznóknak jó dolguk van a vidéken, de a föld népe nem bír megélni és egyre nagyobb rajokban tódul a petrosényi köszénbányák, a távoli ipartelepek felé. A közigazgatás urai rossz szemmel nézik ezt a vándorlást, – a nyúzási alanyok száma egyre csökken, – a közigazgatási üzem visszafejlődik. Ezen a bajon segíteni kellene valahogy, csak hogy egyetlen megoldás képe sem rajzolódott ki. No hát hogyha segíteni nem lehet, legalább hasznot kell húzni a nép bajából, – gondolták a fentnevezett urak és a bemohosodott agyvelők sajátos zsenialitása rögtön fellobbant.

Csak nagysokára jöttek rá a szegény emberek, hogy ez a fosztogatás törvénytelen és feljelentést tettek a főszolgabírónál. A jó úr elutasította a panaszkodókat. Megokolás: a munkakönyveknek fényképekkel való ellátását én, – a főszolgabíró, rendellem el, tehát a jegyző nem követett el visszaélést, csak a felsőbb rendeletnek engedelmeskedett. Ami pedig a jegyzőné illeti, úgy ő csak szívességet tett, amikor fényképezett. A szegény emberek az alispán úr önágyához felebbeztek és az alispán úr önágya elrendelte a vizsgálatot a jegyző ellen. A vizsgálat fogatosításával persze a főszolgabíró urat bízta meg.

Nincs tovább ... A jegyzőné önágya kifizette a részleteket, a jegyző úr pedig azóta talán új ötleten töri a fejét. A nép szökik a vidékről és ez a sablon változatlan marad mindaddig, amíg a szegény emberek egy szálíg meg nem szöknek és a közigazgatás nagyjai magukra maradnak ...

Aradi Viktor.

(Folytatjuk.)